

Kan du huske den gave du sendte mig for nylig? En lille bog, *Martins bog* havde du skrevet på omslaget af den. Et hvidt katalog, med de mærkeligste, de mest kuriøse sager. Et raritetskabinet; en bamserefleks, nogle totter kattehår, poser med sukker og kvitteringer med tegninger fra det der ligner den centrale plads, torvet i Pietrasanta, Italien, hvor du bor. Jeg blev glad for den. Jeg vil gerne lave sådan en bog til dig også. For en mindre litteratur. En bog i ét eksemplar, skrevet af mig til dig, som et brev. I *Det lyse kammer* taler Roland Barthes om at opfinde en ny læsestrategi til hver enkelt ting han læser. Det er forbilledligt synes jeg, og i hvert fald udtryk for en ambition om lydhørhed, han vil lytte eller kigge specielt på hver enkel tekst eller fotografi, for at se hvilken læsning dén eller det dikterer. Man må tilpasse sig omstændighederne, undersøge forskellige ting på forskellige måder. På samme måde kan man forsøge at skrive en bog til én læser. Det er dig jeg skriver til.

*

I går fandt jeg ordet tassografi i Michael Palmers *Den Danske Notesbog*; det kunne sagtens være derfra Anders Søgaard har fundet titlen til sin digtsamling. Det er et mærkeligt ord og af en eller anden grund tænker jeg på *poter* når jeg hører det. Senere forstår jeg at det har selvfølgelig noget med det svenske ord for poter at gøre: *tasser!* Det er som om optegnelserne fungerer bedst, når man ved hvem man taler til, også selvom det er en person der ikke eksisterer. Palmer taler til Iselin, der er redaktør på bogen. Derigennem får han så meget foræret - de ting han ved hun ved kan han trygt referere til uden at skulle forklare for meget, for omstændeligt.

Selvfølgelig kommer tassografiet tilbage sidst i Palmers bog med et kolon efter: *Tydning af bundfaldet i en kop*. Det kommer til at stå så irriterende og sitre dér synes jeg, det lukker bogen og så skal man tænke AHA eller AH og tænke over hvad det mon er man skal tyde ud af stumperne på de foregående sider, ud af bogstaverne der også, kaffegrumsagtigt, ligger som mørke, malede bønner på bunden af papiret. Det kan man jo forestille sig. Her er der hele tiden et barn der græder, sådan virker det, hele tiden må man rejse sig op for at finde en sut eller hente et glas vand. I morges i badet kom jeg til at

tænke på om det er okay at jeg bruger mine børn så meget i min skrift, at jeg hele tiden lader dem komme ind på den måde – men det gør de jo! Eller: det lader jeg dem gøre. Det er jo heller ikke fordi de græder hele tiden, det er fordi jeg kun kan skrive om aftenen, når de sover eller skulle sove, det er om aftenen at de vågner, græder for at få deres sut, deres vand, for at blive båret op i sengen igen, de tumler ud indimellem, blive trøstet. De børn der hele tiden græder i mine tekster er jo ikke *mine* børn, ikke Inga og Eliot, det øjeblik de bliver indskrevet i teksten bliver de til litteratur, på samme måde som når jeg skriver om min mor eller mig selv, det er ikke interessant *hvad der skete*, det interessante er hvad der sker nu, på papiret.

*

Jeg bliver altid så glad når jeg støder på noget Gertrude Stein har skrevet; det er så selvindlysende og sjovt, overraskende og på samme tid altid, på en mærkelig måde, fremmed. Jeg sidder og roder igennem nogle papirer, prøver at finde nogle noter jeg måske kan bruge til noget i morgen, jeg sidder og forbereder mig nu, og så pludselig støder jeg på starten af Steins *What Is English Literature*: “One cannot come back too often to the question what is knowledge and to the answer knowledge is what one knows.” Det kan være svært at tro på eller forstå *det man ved*, Holocaust, Balkan, det ubegribelige, det *er* ubegribeligt, man har hørt om det og man har læst om det og man kan se det i tv, men tror man på det før man pludselig står der selv, jeg mener: før man virkelig *står* der selv?

*

I et af de sidste breve jeg modtog fra dig før jeg tog til Vietnam, skriver du i forbindelse med den samtale vi efterhånden har ført længe om kunst og politik, poesi og politik, at det politiske nærmest er blevet reduceret til en art kuriøst element; altså at bare ordet POLITIK indgår, er det nok til at vi stopper det ind i vores samtale, sådan læser jeg dit brev og jeg er enig. Disse store; kunst og politik blandt andet – og også sex, det er nok stadig mere konkret udpegeligt, men så *drift* måske – det bliver

altid banaliseret når man taler om det, undersøger det, vil finde ud af HVAD DET ER; hvad er et menneske, men det betyder selvfølgelig ikke at vi skal lade være med at prøve. Du sendte et eksemplar af en kommunistisk avis der stadig udkommer i Italien. En indædt og overbevist leninist havde solgt den til dig; det var vist dette, overraskelsen over at leninisten overhovedet fandtes, du faldt for. I hulerne udenfor Pietrasanta, skriver du, hvis jeg har forstået det rigtigt, holder anarkisterne til. ”Dem skal vi besøge, hvis I kommer herved.”, skriver du.

Jeg sidder på Bamboo Restaurant og læser Lyn Hejinian og kom til et afsnit jeg skyndte mig at understrege, sætte streger i begge sider af margen som om det var særlig vigtigt. Og jeg tænkte netop at det *var* særlig vigtigt, at det kunne være eller blive det for vores diskussion, men i virkeligheden var det nok bare buzz-ordet DET POLITISKE jeg, som en ansat på et udklipsbureau, reagerede bevidstløst på. Der er en fare for at ordet POLITIK i sig selv kommer til at fungere som en stopklods og ikke som det modsatte, en starter, på samme måde som ordet KUNST kan gøre det, at når man har sagt det er det svært at komme videre, så har man næsten sagt det hele, synes man, selvom det jo egentlig var der samtalen burde starte – ved at slå fast at det er kunst eller politik eller noget andet vi har med at gøre, og så tale videre derfra. Det er ligesom al den snak om penge, der igennem de sidste år har gennemsyret alting i den offentlige debat i Danmark, eller hvad vi skal kalde alt det sprog vi til dagligt deler, *offentligheden* måske. Snakken om hvorvidt noget er RENTABELT, om det LØBER RUNDT, er begyndt at blive et dominerende og tilsyneladende isoleret kvalitetsparameter i sig selv, der på samme måde kan lukke alle diskussioner – jamen, er det godt for skattestoppet, så fyrer vi med dyr naturgas, der frigiver mere CO² end den billigere halm som vi i Danmark har rigeligt af, og så spørger vi ikke mere ind til det. Eksemplet er prosaisk og fra TV-Avisen. Journalisterne overanstrengte sig virkelig ikke med den historie, de stillede sig tilfredse med at ”Regeringen siger at det er godt for skattestoppet.” Punktum. Det er det jeg mener. Har jeg egentlig forstået eller tænkt noget som helst som jeg ikke forstod eller tænkte før jeg stødte på Hejinian-ciatet og skyndte mig at skrive det ned, eller skyndte jeg mig bare at skrive det ned?:

”En tysk guldsmed beklædte en stump metal med stof i det 14. århundrede og gav menneskeheden dens første knap. Det var svært at se, at det var politik, fordi det virker som én persons værk, men i historien står intet isoleret – visse mennesker er situationer.”

Jeg synes stadig det er godt, jeg synes stadig det taler til mig, men hvad siger det? Efter at have markeret stedet i margen, blev jeg pludselig en smule flov eller fik den følelse af *det latterlige* i vores arbejde. Dette, som griber mig jævnlige og som nok har været med til at starte det hele, vores diskussion, *det latterlige* i at sidde og skrive bøger, digte, imens verden — for nu at betjene mig af en kliché der er lige så usynlig som jeg frygter at ordene KUNST og POLITIK bliver for os: hvad betyder det egentlig? Det er ønsket om at gøre en forskel velsagtens, det er utilfredsheden, først og fremmest utilfredsheden ved disse klichéer, at man kan sige den slags og lade det være ved det, *det latterlige* i det der overhovedet får os til at tale og blive ved med at tale om de her ting.

Nu gjorde jeg det igen:

”Æstetiske opdagelser er socialt set noget andet end videnskabelige opdagelser, og denne forskel er politisk.”

*

Lige nu arbejder jeg på en artikel om visuelle mediers sandhedskraft i forhold til deres repræsentation af katastrofebilleder; visuelle medier og krig; hvad gør billederne fra 9-11, Abu Ghraib og bombningerne i Londons undergrund ved os, hvordan gør de det. Også billederne fra tsunamien i Sydøstasien for den sags skyld. Det er spændende og som sædvanligt med den slags arbejder er det også vældigt presset. Deadlines er deadlines er deadlines, og når jeg ikke at blive færdig i morgen når jeg ikke at blive færdig og så er hele arbejdet spildt. Vi skal på ferie alle sammen, til Sverige, mandag, inden da skal artiklen være afleveret; min mor kommer og hjælper med børnene i morgen, så kan jeg

give den en skalle. Min tese er, én af mine teser i den artikel er, at billederne så at sige er blevet virkelige, at vi ikke betragter dem som billeder *af* noget i så høj grad som vi betragter dem som delagtige i det de viser. Billederne af terrorismen (9-11, London) *er* terrorisme, billederne fra Abu Ghraib er våben i samme krig. Billederne af tortur er produceret som en del af den tortur de afbilleder, ikke som en dokumentation af den. Og så fremdeles. Og disse billeder har jo makropolitisk og umiddelbar effekt – billederne fra 9-11 tjente som direkte begrundelse for at invadere Afghanistan og Irak, og mon ikke billederne fra Abu Ghraib har virket som incitament på visse hvervekontorer på den anden side hegnet. Halshugningsbillederne, gidselvideoerne, dem kommer jeg ikke ind på, de gør noget andet, de gør *også* noget andet, jeg kunne godt tænke mig at finde ud af hvad, men det må blive en anden gang.

Men altså: den globale visuelle synkronicitet er medvirkende til at skellet mellem *live* og *medialiseret* opløses, og den gør også noget ved vores virkelighedsopfattelse. En begivenhed kan ligefrem virke mere virkelig, hvis vi oplever den medialiseret – uanset om vi *har været der* eller ej. For en uges tid siden i Hanoi var jeg inde og se det berømte Water-puppets Theatre; det er præcis hvad det siger det er (som så meget i Vietnam); et dukketeater i vand. Uanset er det temmelig stort i Hanoi, virkelig mange vietnamesere tager ind og ser det. Da jeg sad der og kedede mig, slog det mig hvor stor en del af publikum der slet ikke kiggede på scenen, på bassinet hvor det hele foregik, men i stedet udelukkende så på skærmen på deres digitale videokameraer imens de optog det hele. Mindst 10-15 mennesker sad sådan og i ret lang tid, de betragtede teatret live, men indrammet og umiddelbart medialiseret.

Synsmåden i tv og på fotografi er radikalt anderledes end den måde et menneske ser på, men sagen er at den synsmåde er blevet vores. At den synsmåde, måske, er blevet mere virkelig end vores egen, den autoriserer det sete – bevidst eller ubevidst – indgyder os en fornemmelse af autenticitet og blåstempler vores erfaringer, så at sige. Det kom jeg til at tænke på da du ringede i går aftes, og jeg fortalte dig at det var som om det først blev helt virkeligt for mig *hvor* eksotisk Vietnam var, hvor anderledes et sted det er i forhold til Danmark, da jeg så billederne jeg havde taget imens jeg var der, og du sagde *Ja, det kender jeg godt*.

*

Jeg har genlæst, gennembladet Hvedekorn 1/2003. Det må være et af de første, et af de 4-5 første i hvert fald, du og Tomas redigerede. Det er virkelig et godt nummer. Vi havde det med til Mexico og det var der, syg på Lones fætters sofa i Monterrey, at jeg første gang læste noget af Ulf Karl Olov Nilsson. Historien om store A. Jeg husker det digt som ret sjovt... Grunden til at jeg havde fat i nummeret igen, var at jeg længe har haft lyst til at genlæse Lars Raattamaas Al-Jazeera-digt. Det er underligt dragende, på en, hvordan skal jeg sige, en insisterende uforståelig måde, en ørken, har jeg hørt Anna Hallberg sige om det tekstlandskab. Det er anmassende, det maser sig an, ikke mindst i kraft af titlen. Aktualiteten. 'Det politiske'. (Jeg er sulten). Digtet bevæger sig tydeligt igennem forskellige faser; rytmisk eller visuelt, og også i de stumper af ord, navne meget ofte, navne-suffixer og navne-præfixer, -son og Al- og El- og så videre. De svenske navne, resterne af dem, amputerede stumper der ligesom kigger ud af teksten, ligger inde under den, kigger op fra ruinerne, de svenske navne er placeret samme sted, samlet i en klump, en bombet landsby af Larsson og Svensson og Carlsson og de rygende ruiner; de arabiske navne ligger på samme måde sønderlemmede et andet sted, længere fremme, Mohammed, Abdullah, Ahmed. Det ser næsten ud som om digtet er skrevet med braille-skrift. Man må føle sig frem med øjenspidserne, lade dem glide over papiret som den blindes finger, eller famle - hvad gør den blindes finger når han læser? Man må føle og mærke sig frem, frem for at læse eller følge et tegn til et semantisk indhold inderst i en kæde af afkodelige tegn. Al-Jazeera arbejder anderledes; jeg sad så længe med digtet at det næsten flimrede for øjnene af mig. Det ligner støj, og ligesom støj består af mange forskellige lyde, er der også forskellige lyde og stumper der slipper igennem Al-Jazeeras tekstbillede, flimmeret, en underlæggende, gennemtrængende konsistens eller konstant der ligner et sprog, det ligner et system jeg ikke forstår, men jeg forstår at det er et system.

*

I dag sluttede Bergensbrag / København; et firedages seminar jeg var en af hovedarrangørerne bag. Temaet var KUNST.POLITIK, så du skulle jo have været der! Det var spændende og godt, men også hårdt; jeg er virkelig helt færdig nu, det er aften og børnene og Lone sover, men alle kan vågne hvornår det skal være, det er en af de aftner, en af de nætter, vi tror de er syge eller lige ved at blive det. Min mor og hendes mand har passet dem de sidste par dage imens Lone og jeg blandt andet brugte tiden på at diskutere kunstens og kunstnerens etiske og moralske stilling og ansvar i verden. Det er svært at sige om vi blev klogere, den slags skal altid have en mulighed for at sætte sig først. Jeg sagde eller tænkte noget med at *man må gøre sig umage* og *intet er gratis* og så videre, og så, når vi kommer hjem, fordi vi kommer hjem, efter jeg har været smilende, overskudsagtig, allestedsnærværende vært non-stop i flere dage, så får jeg fornemmelsen af at NU kan jeg slappe af, job well done og godt overstået og alt det der, og så giver jeg mig til at skælde ud på Inga og Eliot, intet må de, ikke spise grimt og græde hele tiden og den slags. Jeg farer lidt for hurtigt og lidt for højt op indtil de skal i seng, fordi jeg er *træt* og *hudløs* og ikke rigtig har sovet længe, men på seminaret var jeg ikke irritabel, da gjorde jeg mig umage for at være venlig. Apropos ansvar og alting, imellem os: den ulejlighed synes jeg mildest talt jeg også godt kunne gøre mig herhjemme, overfor mine egne børn.

*

Dét med børnene, nu sover de (næsten) igen, igen skriver jeg umiddelbart efter de er blevet lagt, klokken er 19:38. Jeg ved ikke; jeg ville skrive noget om det at have børn, at være far, hvordan det påvirker i hvert fald min skrift, men det er jo banalt og åndssvagt, det påvirker mit liv, det er sådan det er. Jeg tror det var *for dybelsen* jeg forkælet tænkte på, det selv at vælge hvad man vil beskæftige sig med hvornår og hvor længe; her er der hele tiden nogen der hiver i en eller græder eller hiver i en og græder og ikke vil spise og ikke vil sove eller lege bare lidt selv. Jeg ved ikke rigtig hvad det har med noget at gøre, det virkede så indlysende før, nu lyder det bare åndssvagt. Nu lyder det bare som om jeg ikke passer ordentligt på mine børn, ikke giver dem den opmærksomhed de fortjener.

*

Hvad er det med vejret, hvorfor er det så godt at skrive om? Er det fordi det er der hele tiden, eller fordi det er som om det henvender sig til én, som om det betyder noget; verden kommunikerer ikke, den er der, men når det regner og man lægger mærke til det og skriver det ned, skriver jeg nu hvor solen skinner, passer det ofte helt perfekt som en art stemningsmusik eller følelsesunderlag. Man kan forsvinde fuldstændig i den regn, indtil alt bliver *udenfor*.

Det var Paal-Helge Haugen der fik mig til at tænke på det, han indleder sine *Passage*-optegnelser sådan her:

”Så begyndte regnen at falde, igen. Tunge dråber tværs over landeveje og marker og baggader, over facader og indersider, et bevægeligt vådt hylster, et forhæng ind og ud mellem bilerne og de tunge elvbåde, sidelæns mellem kroppe og røg og høje popler fra et andet århundrede.”

*

Jeg er begyndt at skrive igen, det ligner digte, men jeg er grundlæggende usikker på *hvad det er*. Ord ligner det. Sådan skal det vel være. Jeg har ikke skrevet digte i mere end et år, det er mærkeligt at komme i gang igen, dejligt, det er umuligt. Jeg mener: hvorfor skriver jeg de her ting? Din kommende bog, gåbogen, har du skrevet på i 10 år, siger du, på 10 år må man kunne gribes af tvivl mange gange – og det modsatte måske også, raptusser, opture, øjeblikke hvor man både kan tænke klart, føler man ved hvad der skal gøres med den tekst, og også har tid til at gøre det. Jeg sidder på café og skriver det her, solen skinner, snart skal der hentes børn. To unge blonde kvinder ved nabobordet taler om andengenerationsindvandrere på Nørrebro, de bor åbenbart på Nørrebro, har mange problemer med deres naboer, de overfalder folk, tilfældigt, de er selv ude om det, siger de, de taler varmt for at smide folk ud af landet anden gang der er ballade med dem. De taler om at slås, der sidder også en mand ved

bordet, han har gået til karate i mange år, han kan godt forsvare sig, han opfordrer ikke direkte til slåskamp, men han er ikke bange for at svare igen hvis det kommer dertil, han finder sig ikke i noget, så meget er sikkert.

*

Det er aften, jeg har sat mig inde i stuen og for at gøre noget andet har jeg taget en bog med e. e. cummings' digte med. For ikke at tænke på det latterligt dyre dvd-anlæg med surroundsound som vi har købt og som der har været så uendeligt mange forskelligartede problemer med allerede. Vi kan stadig ikke finde ud af at sætte det til, vi kan ikke få lyd på, til gengæld larmer blæseren i selve anlægget *altoverdøvende*. Der er små højtalere, ledninger over det hele, papkasser, og intet af det fungerer. Det gør det i det hele taget sjældent, altid er der noget galt med den slags ting. Bare tanken om det underbemandede, ineffektive bureaukrati, al den tid det vil tage, alle ventetonerne i telefonen og mere omgang med den flok inkompetente tågehorn Fona har ansat og givetvis også underbetaler, har fået Lone til at foreslå at vi bare stiller det helt nye anlæg på loftet og bruger den reserve dvd-afspiller vi fik stillet til rådighed af netop Fona, imens de forsøgte at reparere vores anlæg. Den har vi stadig, den koster under en tiendedel af hvad det store anlæg koster. Det gør mig rasende, det der gør mig allermest rasende er at jeg er på nippet til at gå med på det, op på loftet med lortet, væk med det, væk, en ting er at vi har spildt vores penge, men skal vi nu også til at spille vores tid på den slags ligegyldigt lort. Der er så mange ting i et liv, så meget daglig administration, så mange maskiner, cykler, computere, der er så meget der går ned, så meget man er afhængig af, togene, telefonerne, altid postvæsnet; postvæsnet er nærmest permanent nede her på Frederiksberg, det har en fatal read/write-error, ønsker du at fortsætte? Det mest frustrerende er at jeg ikke kan vide hvor meget af min post jeg *ikke* får, kun kan jeg få en fornemmelse, et fingerpeg, når jeg taler med folk der fortæller mig at de for længst har sendt mig noget jeg aldrig har reageret på, og nu er det ikke længere aktuelt. Jeg finder breve og postkort til mig i opgangen eller naboen, en af naboerne, kommer ind eller op med dem, eller Post Danmark, de eftersender breve fra banken, fra universitetet, andre steder fra, med den fuldstændigt

korrekte, maskinskrevne adresse og poststempellet for mere end seks måneder siden, nu tilføjet et håndskrevet NB! TIL DENNE ADRESSE og så en pil hen til adressen. Jamen, hvor havde de forestillet sig det skulle hen? Hvor har det været henne? Sagen er at man ikke kan blive fri for de systemer og har jeg virkelig ikke større problemer, jeg bliver jo ikke slået ihjel, jeg sulter ikke, jamen, så har jeg virkelig ikke større problemer. Jeg har ondt i halsen. Jeg lavede et farligt styrt den anden nat, vi kom hjem fra fest, jeg faldt, en åben dør kilede sig ind imellem min skulder og min hals, det er svært at forklare, det ser ud som et sugemærke jeg har fået på halsen. Lone er taget ud til en veninde med en flaske vin, jeg læser mærkeligt bedagede rimede digte, hør for eksempel her: ”Without a heart the animal/is very very kind/so kind it wouldn’t like a soul/and couldn’t use a mind” Hvad betyder det? Noget med kærlighed? Noget med kærligheden som altings grundlag, eller?

*

Jeg prøver at læse, jeg har lige læst Georges Bataille og René Jean Jensen i det nye nummer af Den Blå Port, men jeg har mere lyst til selv at skrive – til dig – jeg prøvede også at læse videre i din bog, men var for distræt, ordene tog ikke fat i tankerne, der selv var i gang med at formulere sætninger, med at finde på. Der var en god sætning blandt Renés: ”Et menneske med middelindtægt kan købe sig til nye tankegange.” Ja, tænk, er det ikke utroligt? Det kan man jo faktisk. Det gør man, gør jeg, hele tiden. Det er vel det der er litteraturens revolutionære potentiale. Vi sidder på café, Lone og jeg, børnene sover i deres barnevogn udenfor vinduet. Jeg tænker på Kafka, på *Forvandlingen* som jeg hørte på lydband i mandags, jeg var indlagt, deltager jo, som du ved, i et medicinsk eksperiment i øjeblikket. Det er en undersøgelse af fysisk inaktivitets betydning for udviklingen af Diabetes II, og om lav fødselsvægt har noget med det at gøre. Jeg havde lav fødselsvægt, 2850 gram, det er sådan de har fundet frem til mig, igennem deres annaler. De tager en masse prøver og jeg skal ligge stille. Imens de laver deres undersøgelser kan jeg ikke bevæge mig, ligger i en seng med rør og ledninger i armene, i tirsdags også igennem det yderste fedtlag i låret og i maven, og i mandags af flere omgange en stor plastickuppel over hovedet. Jeg skulle holde mig vågen imens. På brystet har de sat elektronisk udstyr

fast, så de kan holde øje med hjertet. De måler alt muligt i den luft jeg udånder. Man kan ikke bevæge sig, men man kan høre lydbånd. Gregor Samsa der vågner, liggende dér på ryggen uden at kunne bevæge sig og med sine mange nye ben svirrende for sine øjne. Og mig og mine ledninger og de venlige læger, sygeplejersker, de lidt voldsomme ryk i min krop, i min mave, for at få fedtvævsbiopsierne på plads. Det var første gang han prøvede at lave fedtvævsbiopsier, den unge læge, der dog var så venlig at fortælle mig det og spørge først. Om det var okay at jeg blev hans første. Og selvfølgelig, nogen skal jo være de første og så videre, men bagefter fortrød jeg. Muskelvævsbiopsierne der blev taget i låret, blev taget af en mere erfaren læge. Og gjorde anderledes ondt, selvom jeg var bedøvet. De hejser sådan et stykke muskel eller fedt ud af kroppen på samme måde som man laver jordbundsundersøgelser eller undersøger de forskellige islag på Antarktis. Med et rør og de forskellige informationer stablet i lag. Det slog mig at det er Gregors søster der er hovedpersonen i den bog, ikke Gregor, fortælleren peger på det, fortælleren fortæller efter at Gregor er død, men det er også hende der bliver forvandlet fra pige til kvinde, fra uskyldig, medfølelse barn med et umiddelbart, uselvisk og empatisk beredskab – om det egentlig er uselvisk kan man nok diskutere, det er ikke så vigtigt; hendes forvandling til voksen går igennem brutalisering, hun bliver kynisk og pragmatisk indstillet, med forståelse for forretning; de kan da ikke have sådan et ulækkert insekt boende, et insekt der skræmmer de logerende væk. Hun overtaler forældrene til at nu må det være nok, de har gjort alt, ja, endda mere end man med nogen rimelighed kan forlange, alt der står i deres magt, nu må monsteret væk. Gregor tænker kun kærligt på sin søster, han tænker hele tiden på hende som et barn, vil indfri hendes kunstnerambitioner, betale for at hun kan komme på konservatoriet, faren har aldrig hørt noget mere vanvittigt: kunstner! Forældrene ser på hende til sidst, efter at Gregor er død og skaffet af vejen og den resterende familie har slået dørene op, de pjækker fra deres arbejder og tager en sporvogn ud i naturen. Ud i solen; de ser på hende og tænker at nu må det også være på tide at finde hende en mand, selv har hun allerede fundet sig et godt, borgerligt arbejde.

Vi er hos Lones søster på Christianshavn, hun sidder og læser i en billedbog med børnene på skødet. Apropos vores samtale om kunst og politik, så er det en slags underlæggende tema for det seneste

nummer af Den Blå Port; der er artikler og læsninger med det eksplicitte emne og også føromtalt Bataille-tekst. Den er trykt 1944. Han skriver om at kunsten bliver politisk ved ikke (kun) at beskæftige sig med politik, han skriver at forfattere skal bruge friheden i stedet for at skrive om den – han skriver om kunstens nytteværdi, artiklen hedder *Er litteraturen nyttig?* Han skriver: ”For i sandhed at skrive skal jeg leve op til denne ene betingelse: være fuldstændig ligeglad med alle andre, blæse højt og flot på alle interesser. Det som oftest forvrænger billedet er den dårlige forfatters bestræbelse på at være nyttig.” Han skriver: ”Når den guddommelige frihed, det unyttige, giver dårlig samvittighed, og det manglende selvværd leder mod forfaldet til det nyttige, så er det begyndelsen til en desertering. Scenen overlades til propagandaens charlataner. I denne tid, hvor alle sandheder træder frem, hvorfor da ikke understrege, at litteratur på fundamental vis modsætter sig det nyttige. Den kan ikke være nyttig, eftersom den er et udtryk for mennesket – for det essentielle i mennesket, og i sin essens kan mennesket ikke reduceres til det nyttige.”

*

Nu er det lørdag og servitricen eller hvad hendes korrekte titel måtte være, damen i baren, hun er ubehøvlet. Påtaget stresset, vender øjne, stønner og skuespiller med hele kroppen når hun skal køre dankortet igennem maskinen. Lone læser Tove Ditlevsens *Gift*, hun læser op hist og her, det er ikke dårligt – der er et Johannes Weltzer-citat i bogen et sted, noget i retning af ”Kær er mig uro og lange rejser.” Det er godt. Lange rejser, det længes jeg også efter. Jeg læser Laugesen: ” (...) Som om hjernen og alt dens uvæsen/kun var et snobrød på kønnets stage.” Jeg tænker mere og mere på Vietnam, på at skrive om det eller tage tilbage; jeg længes efter at få set Mekong-deltaet i syd og Sapa, bjergene og de mange forskellige etniske minoriteters kulturer i nord. Og at besøge Laos, som alle jeg mødte i sommer der havde været der talte så godt om. Det kunne være sjovt at rejse sammen, tænker jeg, du og jeg, og skrive derfra. Vi kan jo starte med at vi kommer og besøger jer i Italien, Lone og jeg og børnene, så kan vi besøge kommunisternes grotter. Jeg ville egentlig skrive til dig at det er blevet efterår i Danmark. Det burde være vinter, men bladene hvirvler hen af gaderne eller drysler som sne, alle steder, farverne

er pragtfulde og solen kølig. Jeg ved at temperaturen er omkring 25 grader i Rom lige nu. Jeg tænker på at flytte, at flygte, væk fra Danmark, gå i indre og ydre eksil samtidig sammen med Inga og Eliot og Lone. Jeg synes det er så alarmerende, så urovækkende, det der sker her. Alt det onde eskalerer. Stigmatiseringen af De Fremmede, indvandringsstop, nu skal det være endnu sværere at få statsborgerskab, fordi det ifølge integrationsministeren er noget ganske særligt at være dansk, vores nærmeste militære allierede bruger tortur, hvis man kommer for skade at sige det indlysende, det åbenbare, at angrebskrigen i Irak er ulovlig og indledt på et ulovligt grundlag, bliver man øjeblikkeligt kaldt terrorympatisør af landets statsminister. Det er skammeligt og uhyggeligt. Dansk Folkeparti har endnu ikke haft et dårligt valg, de er gået frem ved hvert eneste valg siden de blev stiftet for 10 år siden, og det er ikke en udvikling, hvis man kan kalde det det, der ser ud til at ændre sig. Det vil selvsagt heller ikke ændre noget som helst om vi flyttede til Italien (I har Berlusconi!) eller Tyskland eller Sverige eller et andet sted; men vi ville ikke stå midt i det selv, som medskyldige, ikke selv være en direkte del af... ondskaben? Jeg ved ikke... Det er ikke holdbart, men jeg længes efter eksilet, måske er det en længsel efter at være både døv, dum og blind. Det er en åndssvag længsel. Katrine Marie Guldager har en linje i *Ankomst, Husumgade*, hvor hun vrængende skriver: ”Måske har verden ikke noget med dig at gøre.” Den kan man ikke trøste sig ved, uanset hvordan man læser det, det er vel heller ikke meningen. Du skrev til mig på et tidspunkt, det var i en anden forbindelse, i forbindelse med et digt, at det var typisk dansk med en blød landing, altså at udgangen bliver pussenusset, udglattende, men hvad skal man gøre? Hvordan *er* det faktisk at bo i Italien?

*

Så er det i dag jeg skulle have været indlagt i forbindelse med forsøget på Steno Diabetes Center. De to dages undersøgelser jeg allerede har været igennem var kun indledende og skulle være gentaget i slutningen af det egentlige forsøg, der gik ud på at være fysisk inaktiv i 10 dage. Altså sengeliggende og med omkring 15 minutters daglig fysisk aktivitet til morgentoilette. Som du kan se på grammatikken tog jeg ikke af sted. Jeg skulle være mødt op, fastende, klokken 9 i morges. Men 6:30

sendte jeg en mail, hvor jeg skrev at jeg sprang fra. Det er underligt nu: jeg sidder her og skriver til dig i et adrenalin-vakuum; jeg havde indstillet mig fysisk og psykisk på at skulle indlægges, ind og ligge alene og stille, og ikke mindst på de forskellige prøver der skulle tages; særligt de arterielle blodprøver, hvis det hedder det, gik dårligt sidst. Ph.d-stipendiaten stak mig først i den ene arm, så i den anden og tilbage igen, mindst 10-15 gange blev jeg stukket og stukket dybt, man kan ikke se arterierne udefra, man kan mærke dem. Det blev ved indtil hun igen stak forkert og ramte noget der fik nogle af mine fingre til at lukke sig sammen og mig til at græde. Så hentede hun en professor, der klarede den i anden eller tredje forsøg. Mange, selvfølgelig særligt familie og selvfølgelig særligt min noget... egenartede mormor, har sagt at det var fuldkommen vanvittigt. Selvom jeg ikke har været alt for detaljeret med at fortælle for eksempel ovenstående. Jeg har ikke rigtig kunnet forstå hvorfor. Jeg tror jeg har tænkt på det som en art *selvforbrug*... Jeg kan ikke forklare det nærmere, ikke lige nu, jeg er ikke engang sikker på hvad jeg mener, men jeg tænker at det på en eller anden måde er beslægtet med det at skrive. En slags ekstrem sport måske. Jeg ved det ikke – jeg meldte fra fordi der var kommet mange problemer, det var blevet til et problem, min mormor lå og ringede ikke bare hertil, men også til min mor og til Lones mor og Lone var begyndt at blive nervøs og 10 dage er lang tid at undvære tvillingerne og Lone og i det hele taget; der skal være klare linjer før man kan forsvinde på den måde, selvom hele tanken om at forsvinde, bare for en kort periode, virker svært tillokkende på mig.

*

Tre dage alene i Malmø for at skrive og læse; en slags kompensation for de 10 dage på hospitalet, hvor jeg forestillede mig at kunne arbejde – men jeg ved ærlig talt ikke hvordan det ville være. At ligge lig. Fysisk (in)aktivitet påvirker jo resten gevaldigt. Værelset er billigt, men godt. En seng, et skrivebord, en håndvask; jeg har selv medbragt vin og bøger og computer, der er bad og toilet på gangen. Jeg brugte lang tid i boghandlen i dag, hvor jeg købte Göran Sonnevis nye digtsamling *Oceanen*, jeg var lige ved at lade være, skræmt af udsigten til endnu en (400 siders) bog i stablerne af ulæste SKAL LÆSES. I avisen i går læste jeg en tysk forlægger sige at selv de allermest ihærdige læseheste ikke

kommer til at læse mere end 6000-8000 bøger i deres liv (var det virkelig så mange?), så man bliver nødt til at prioritere benhårdt. Der er selvfølgelig noget om det, han fik også gjort mig bange for ikke at nå det, nå hvad? Det er en ubehagelig måde at tænke litteratur på, synes jeg, som cigaretter i en HOLD OP-kampagne; for hver bog du læser er du 14 dage tættere på din død.

Jeg har netop læst *Når engle bøvser jazz* af Peter Laugesen. Og spist min salat og drukket min øl og drukket min kaffe. I den senere tid er jeg blevet mere og mere optaget af digtning som en meget direkte måde at kommunikere på, en særlig slags samtale. Af stemmen der taler til mig, tonen i den, temperamentet og de tanker det planter i mig, de forslag og fortællinger. Jeg bliver mere og mere optaget af at følge de stemmers liv og de stemmers liv indeni mig, samtalen fortsætter, digtet ligger og skratter som en radio et sted. Jeg tænker for eksempel på Niels Franks *Én vej* som jeg genlæste i går, hans "bevægelsen er en religion for ham der intet tror på/ikke for ham der tror på intet" eller fra din egen, *Et skridt i den rigtige retning*: "Hvad skal livet gå med. At skrive en håndfuld gode digte." Den, jeg ved ikke hvad man skal kalde det, ærlighed og direktehed der er i de bøger, eller som jeg finder i de bøger, gør at jeg føler mig talt til, gør at jeg svarer igen. Nogen siger noget man ikke kunne have sagt sig selv, er det ikke det det betyder, når man siger man føler sig talt til? Med ærlighed taler jeg ikke om hvorvidt det faktisk *var sådan det skete*. Bekendelser interesserer mig ikke. Jeg abonnerer heller ikke automatisk på de holdninger der bliver præsenteret i det jeg synes er et godt digt, men jeg kan godt lide at de er der, holdningerne.

*

Jeg læser Pentti Saarikoskis *Brev til min kone*, på norsk, han skriver blandt andet:

"Alle bøger burde forresten være brev, for det er alltid morsommere å få et brev enn ei bok, og i brev kan det være plattheter, men ikke i ei bok, profetene skreiv bøker, apostlene brev."

*

Det bliver hurtigt mørkt nu; klokken er kvart over fem, det er aften og sort udenfor, det sorte er kun forstyrret af røde pletter fra tårne og biler og gule og blå firkanter fra vinduer. Jeg gik forbi mange kontorer, tilsyneladende kreative virksomheder, med rundborde, en utrolig mødeaktivitet og store vinduer i stueplan. Det er fire timer siden da jeg var på vej ud for at få frokost. Nu er jeg lige kommet tilbage til hotellet, det støvregner, møderne er stadig i fuld gang. Jeg kan jo tage fejl, jeg tager sandsynligvis fejl, men det minder mig om undergrundsgallerimiljøet i Berlin, aktiviteten bag vinduerne, det er vel det at bare man er en halv time væk fra Danmark, ser alting straks interessant ud. Her skriver formiddagsbladene også kun om sex. I går var det en kvinde der havde haft sex med Jesus, i dag er det en hiv-smittet kvinde der har lokket svenske mænd til sig. Jeg gider heller ikke at læse de mere sobre aviser, selvom jeg på stadsbiblioteket i går alligevel, vel mest fordi jeg kunne, skimmede Politiken og så at Louise Frevert var blevet frataget sin ordførerpost, jo, det glædede mig da mildt. Jeg har været ude og se Turning Torso, jeg fandt en kaffebar i nærheden og der har jeg siddet nogle timer og læst og skrevet, mest læst, og drukket kaffe imens mørket faldt på. Hele området er meget flottere i mørke, mørket lægger bogstavelig talt en dæmper på alle de grimme industribygninger; kun lyset fra deres logoer og deres vinduer står og sitrer efter mørkefald. Og vandet, havet, spejler lysene, det bliver helt mystisk. Måske er det vinen jeg har åbnet nu jeg skal genfortælle: da jeg stod der ved vandet frøs jeg mest. På vejen besøgte jeg Kommandanthuset, byens nyåbnede og vist nok permanente fotomuseum: Fotografins rum. Der hænger et stort banner og reklamerer for det her, det var det første jeg så da jeg kom ud fra Centralstationen, men det har taget mig tre dage at finde ud af hvor udstillingen var, fordi det har taget mig tre dage at spørge nogen. Det var en udmærket udstilling. Ikke for stor, det kan jeg godt lide. Det mindede lidt om Goslar Moenchehaus, hvor jeg for nylig var og se Robert Longo; disse gamle huse med deres sortbejdsede bjælker og skæve vægge der på grund af deres alder har opnået en 'kulturhistorisk betydning', de er fredede og kan derfor kun bruges til museum; jeg synes det er en god idé. Paolo Pellegrin og Jari Silomäki udstillede, jeg tror ikke jeg kender dem, det er sikkert min skyld, specielt Pellegrin lignede noget man har set før. Han arbejder med enorme sort-hvide

billeder fra krigs- og kriseområder; Balkan, Sudan, Indonesien, Palæstina. Bomber og blod, ødelæggelser, folk på flugt, opgivende, martrede, lidende, deres ansigter, deres rynker, deres huse jævnet med jorden. De fleste billeder var opbygget efter nogenlunde samme centripetale princip; noget fladt til siderne, marker for eksempel, og noget der samler blikket eller stritter op i luften i midten, ludende mennesker på flugt eller et eneste tilbagestående hus omgivet af pulveriserede ruiner. Der er meget himmel med. I det hele taget var det meget æstetiseret, næsten sakralt, det var melodramatisk og svulstigt synes jeg. Alene den jagt på lidelsen; jeg går ikke ind i den diskussion om krigsfotografer, om de har et ansvar, om de kan hjælpe nogen med deres billeder, om det er amoralsk eller det modsatte eller ej. Den har kørt i og udenfor fotokredse i lang tid, mange år, den bliver vi aldrig færdig med. Topfotograferne der før den årlige prisuddeling, årets pressefoto eller hvad det nu er den store internationale hedder, spørger sig: hvor er det værst lige nu og tager en flybillet, knipser, kommer hjem igen og henter trofæet, eller dem der tager af sted og er heldige at få taget et billede af et barn der bliver ædt af en grib eller en mor med armene fulde af børn, der skrider på en særlig madonnaagtig måde vi kan forstå, der ligesom appellerer til og aktiverer vores billedhistoriske ballast, vores følelser og sætter verdensomspændende indsamlinger i gang, sætter katastrofen på landkortet og resulterer i hjælp til nogen der ellers ikke ville være blevet hjulpet. Det er ikke den optik jeg anlægger. Jeg synes måske bare at Pellegrins billeder er, ja, smukke og smagløse, eller i hvert fald, som jeg skrev det før: svulstige. Jeg forstår heller ikke hvorfor vi kun skal se billeder fra katastrofer, men det er jo serien eller princippet eller hvadvedjeg, det er nok svært at kritisere ham for det, kunne jeg forestille mig. Så kunne jeg bedre lide Jari Silomäkis univers. Lukket inde i en lille træboks på førstesalen i Kommandanthuset, midt i Pellegrins død og ødelæggelse, hang en lang række farvefotografier, over og ved siden af hinanden, noget mindre i format og sat fast med knappenåle, alle fotografier af forskellige steder og med en håndskrevet note nederst på billedet, for eksempel *The Finlandia Philharmony 9/11 2001, three hours after the planes crashed into WTC*; citeret efter hukommelsen. Eller *Our summer cabin, the day that Jonko died*. Sådan noget. Sådan så parlamentet i Helsinki ud da skole nummer et i Beslan blev besat, sådan så en finsk mark ud da det blev forbudt for kvinder at synge i afghansk radio, sådan så et tysk bustoppsted ud da en selvmordsbombe sprang og dræbte tilfældige civile et andet sted i verden,

sådan så en bus på en gade i Ontario, Canada ud da det seneste angreb på Irak blev indledt. De fleste billeder er ganske udramatiske. Smukke, flere af dem snapshotagtige. Dagligdags og velkendte. Samtidig med at dette *andet sted*, samtidigheden, i kraft af skriften på billedet bliver indskrevet; et foto af en flyvinge og hvide skyer, taget ud af et flyvindue den dag *x* og *y* blev gift. På en eller anden måde kommer der et tidsligt aspekt ind i billederne, et *andet* tidsligt aspekt end det vi kan se på dem, en motivation af en art, hvorfor blev billedet taget, hvorfor var det vigtigt for fotografen at tage lige præcis *dette* billede. Samtidig med, jeg er ikke sikker på hvad det betyder, samtidig med at det også fortæller os det vi allerede ved, noget med at verden fortsætter andre steder uanset hvad der sker, på godt og ondt. Det er let at sige at vi ikke i det daglige i Danmark mærker noget konkret til at vi er krigsførende i Irak, i hvert fald ikke så konkret som de mærker det i Irak; det er let at sige, men det betyder ikke at det ikke er sandt. Men hvad kan man udlede af det om noget, det ved jeg ikke.

Allerførst jeg så billederne irriterede de mig, jeg syntes de var inkonsekvente, måden at blande kategorier på. Ved siden af billedet jeg nævnte af den finske filharmoni den 11. september 2001, hang der et billede med en lang tekst der begyndte: *I dag så jeg for første gang i mit liv en ishockeykamp fra start til slut, Sverige vandt over Finland 5-1...* og så fremdeles. Jeg tænkte – helt ærlig, who cares. Men nu synes jeg det er en del af billedernes styrke, det er jo en personlig dokumentation, bag kameraet er fotografen, hvor var fotografen tre timer efter at flyene smadrede ind i tvillingetårnene i New York, hvor var fotografen da tjetjenske oprørere besatte skolen i Beslan og så videre; det lille menneske i den store virkelighed. Men i den store virkelighed er der også venner (eller husdyr?) der dør, der er den store sorg, men også den personlige, og den personlige lykke, venner bliver gift. Det er vigtigt, det betyder noget, den enkeltes liv betyder selvsagt noget for den enkelte, ligesom de makropolitisk begivenheder gør det – også selvom det ikke er ens eget hus der bliver bombet, også selvom man ikke selv bliver tvunget på flugt, voldtaget, bliver slået ihjel. Jeg tænker: også for de mennesker der har været udsat for det værste må redningen, går jeg ud fra, først og fremmest findes i det personlige, den private kærlighed, det at få et hjem, et sted der er ens eget, hvor man kan blive og føle sig tryk. Og så er der makropolitisk statsdannelse. Tingene hænger sammen, det vi ser sker, det kan også altid ske for

os. Jeg tænker på om jeg kan nå at se billederne igen i morgen, det er ikke sandsynligt, det er min sidste dag i Malmø, jeg skal tidligt hjem.

Fotografins rum har et valgsprog eller hvad man skal kalde det, et program eller en præcisering af hvad de forstår ved fotografi. Jeg synes det er så fint og præcist, man kan læse det på væggen når man kommer ind, der står: ”Fotografier uttalar sig om tid, rum och socialt liv. De utnyttjar våra illusioner och associationer och ändrar våra föreställningar om vad som är värt att betraktas och vad vi har rätt att se. Känslan av autencitet, påminnelse om tidens flykt och alltings förgänglighet tilsammans med öppenhet för tolkningar hör till dess lockelser. Fotografin manipulerar, konstruerar, dokumenterar och rekonstruerar verkligheten.”

*

Steinar Opstad, fra *Samle øksene inn for kvelden*:

Jeg er ikke herre over egne ord
for jeg drømmer over bøker mer enn jeg leser
Og jeg skyr sannheten
like mye som løggen

Å lese er å hengi seg
til et annet menneske
Og gjennom en mesters verk kaller jeg
sjelen tilbake til virkeligheten

Drømmeriet er min forbrytelse
og at jeg lar andres ord gjenlyde i mine

Men andres verk fryder meg mer
enn den gunst som kalles skjebne

*

Først nu læser jeg dit lange digt *Kompas* fra *Bier dør sovende*, blandt andet linjerne:

(...)

Men drukturen standser her
og vi bliver kørt hjem i en meget langsom limousine,
kisterne er dekoreret med hvide kunstige blomster
og vi har tavshedspligt,
men noget bliver altid tilbage, en grundform i landskabet,
en kølighed, et par henkastede bemærkninger,

(...)

Her findes noget af grundformen til det der bliver til dine to efterfølgende digtsamlinger, det er det tilsyneladende henkastede, der ligger klart. Det er på samme tid en distræt eller ja, henkastet skrift, og så så målrettet, så dødsens alvorlig, altid er der kærlighed og grundstoffer i dine digte. Og (tekst)landskaber der bliver til i samme takt som vi passerer igennem dem. Du ser også digtet, det at skrive det, som en korrespondance ført med sig selv – det er muligt, er det ikke?! Hvad er det der svarer i digtet, én selv velsagtens, hvem ellers, men at skrive og læse, og også læse det jeg selv har skrevet, accelererer mine tanker, mit følelsesliv, mine perceptioner på en vild måde, og du tematiserer den bevidsthed eller krop i arbejde, den skriftens strøm eller strømmen, læsningens. Det er som teksten tænker selv, man kan gå fra den og komme tilbage og så har den fundet på noget nyt. Her er det (stadig) i orden at tale med sig selv. Det kan man ikke så mange andre steder. Og hvor vil jeg hen med det - også mine tanker flagrer distræt i dag.

(...)

Først bagefter træder billederne frem, tarvelige skygger

eller knitrende tv-kanalers blå film,

på bordet står der små flasker med sedler: “Drik mig”,

“Til fordybelse” eller “Hvem er jeg?”.

Det er en korrespondance ført med mig selv,

ude af sync, på tværs af tid og rum,

gennem et tæt legesygt mørke,

en gåde jeg ikke kender svaret på,

og digtet er stille, det er så indadvendt,

tilbage bliver dette lette lyse mørke,

dette foreløbige virvar, sprogets REM-søvn,

(...)

*

”Martin A. Hansen skrev dagbog. Han var selv skeptisk over for genren og dens hemmelige publikum, den selviscenesættelse, der melder sig hos den skrivende, så autentisk han dog prøver at være. Derimod troede han på brevet som genre, fordi der allerede er en anden navngiven person til stede i en fortrolig dialog. Niels Gunder Hansen, som referer disse synspunkter i antologien *PS* (2005), om Martin A. Hansens brevveksling med kredsen omkring *Heretica*, mener dog som rimeligt er, at forstillelsen og falskheden har lige så gode vilkår i brevet som i soloskriften.”

*

Ikke at tale skaber et behov for at skrive, eller: det ikke at tale er i hvert fald et gunstigt forhold for mig,

hvis jeg skal skrive. Det skaber en slags modtryk. Som det modtryk Horace Engdahl skriver om i *Meteorier*, at skriften er et modtryk eller udtryk mod alt det man læser, de indtryk. Der er mange rigtig gode stykker i den bog, morsomme, præcise. Stykket jeg taler om:

”Ens eget skriveri skaber et modtryk mod indtrykket af andres ord. Det forhindrer at fremmede betragtningsmåder skaber kaos i sjælen. Når man skriver, bliver man åben og rolig og tager hver ting for hvad den er. Man lytter til mennesker uden at lade sig irritere. Hvad slags tekst man frembringer, spiller en mindre rolle, og to linjer om dagen er lige så virksomme som femten sider. Det drejer sig ikke om en præstation, men om en trykudligning.”

*

I morges klokken 9 vinkede jeg farvel til Inga og Eliot på hovedbanen, de skulle på bedsteforældreferie i Jylland. Så stod jeg der og tænkte: jeg kan gøre lige hvad jeg har lyst til og umiddelbart derefter: hvad er det så jeg har lyst til? Det er så gråt i København i dag, koldt, det småsner eller støvregner eller hvad det gør, drypper konstant med noget oppefra. Jeg gik på kaffebar og drak for forfærdelig mange penge kaffe. Den var god. Jeg læste Hans Otto Jørgensens seneste bog færdig og læste og sorterede en bunke manuskripter til Hvedekorn. Nu har jeg rent skrivebord, har ikke flere breve liggende, det er som at kunne ånde lettet op. For en kort tid, der er jo altid mere på vej, altid noget i posten. Hans Otto Jørgensens *Ålen har englelyd* er god synes jeg, virkelig god. Særligt bogens midterste del er stærk, den stiger i styrke og stiger og stiger. Jørgensen kombinerer det selvbiografiske med makropolitisk overvejelser i en slags forsøg på forskellige litterære portrætter og analyser af magtens mænd, Fogh, Bush, Bertel Haarder. Det er en ret unik tilgangsvinkel, den landlige, den jyske. Og meget rørende. Et andet sted at lade en politisk kritik tage sit afsæt. Hele den fragmentarisk funderede kobling mellem det lille menneske, det tilsyneladende private, for dem der stadig opererer med den kategori, og det store rum, det offentlige, makrostrukturerne, politik, det der sker. Måden at gå til sidstnævnte ud fra førstnævntes sommetider næsten naive perspektiv på – men hvorfra skulle man ellers se, hvis man vil

se som et menneske? Det lille menneske i den store verden, det begrænsede, tilsyneladende subjektive perspektiv, men et perspektiv, et forankret blik, et udsyn, en vilje til at konfrontere dette, verden, magtesløsheden. Hele den bevægelse, den måde at se det på, at gå til det, litteraturen, verden, i klummens form, en form for klumme, en klumme der handler om noget, den kan man se skyde frem i alle mulige afarter lige nu. For at nævne nogle titler udover Hans Otto Jørgensens *Ålen har englelyd*; Claus Beck-Nielsens *Selvordsmissionen*, Kirsten Hammanns *Fra Smørhullet*, Pablo Henrik Llambías' *Et ukendt barn*, Christina Hesselholdts *En have uden ende*, Lars Frosts *Smukke biler efter krigen*, der er ingen systematik i min opremsning, det er blot de navne der umiddelbart falder mig ind. Og så nævner jeg jo stort set altid mig selv og mit eget når jeg skriver artikler om dansk litteratur, det kan ligne selvpromovering, en uvane, desperation, men faktisk tænker jeg det som at spille med åbne kort; her kan I se en af grundene til at jeg slår ned på lige disse bøger, det er ikke (kun) dét der sker, men dét der interesserer mig, det er det jeg *af mig selv* læser og kender til og synes er godt. Det er dette *af mig selv* jeg gerne vil problematisere, ved at vise at det også er det jeg selv skriver, men måske det er overflødig eller banalt at gøre så meget ud af det? Under alle omstændigheder vil jeg sige det også er oplagt at nævne min 4 i forbindelse med de ovenstående titler.

Fik du for resten mit brev, hvor jeg spurgte om du ville være med til at redigere en antologi over politisk poesi i Danmark siden 1900? Det skal til, vi må vise hvor bredt forankret denne genre er, at det er en genre, nogen rynker på næsen, næ, politik, det har ikke noget med poesi at gøre (andre har det sådan med køn og så videre); som om det er mindre fint, hvis det handler om noget, om sådan noget. Men hvad *er* politik!? Vel også andet end agitation. Og hvem er de næserynkende 'nogen', indbildte måske? Jeg tænker at man må påvise at der er tale om en tradition, en tradition der selvklart kan føres længere tilbage end til år 1900 og bredes bredere ud end bare at omfatte Danmark, men for at det skal være ladsiggørligt, for at man kan tage fat et sted, for at det kan ske relativt hurtigt. Det kunne være interessant at se hvordan sådan en politisk poesi - og man måtte jo nødvendigvis finde nogle parametre for hvad man vælger at forstå ved det – det kunne være interessant at se hvordan den udvikler sig, hvordan den vælger at se ud i 1900 i forhold til fx 2000. Jeg tror at man umiddelbart vil kunne finde

mange paralleller imellem det der skrives i 60'erne og 70'erne og det der bliver skrevet nu, i 00'erne. Sådant et arbejde kunne, i bedste fald, medvirke til at skabe et grundlag at tale ud fra når vi taler om de her ting. Ligesom Jeppe Brixvold og Hans Otto Jørgensen gjorde med deres to meget fine kortprosaantologier; de satte kortprosaen fast som en etableret genre, eller ikke-genre, med prominente og meget forskelligartede eksponenter gennem tiden. De kortlagde en tradition der gør det muligt at komme længere end blot at afvise korte tekststykker som noget der er opfundet på Forfatterskolen. Selvom Forfatterskolen jo også uden tvivl har haft sin betydning for den senere opblomstring af kortprosaen i Danmark. Jeg har under alle omstændigheder lyst til at lave den bog, og er spændt på at høre hvad du synes om projektet, om det hele.

Mens jeg sad og skrev kom der post, blandt andet en pressemeddelelse for en ny samling af Ivan Malinowski, *Når vejskiltene / er vendt*, en ny gammel selvfølgelig, digte der ikke tidligere har været samlet i bogform. Den er redigeret af Carl Erik Bay og Erik Stinus. Pressemeddelelsen citerer følgende fra redaktøernes indledning:

”Under eftersøgningen af materialet har det været svært ikke at falde i staver over, hvor hyppigt Malinowski både som polemiker og som digter kastede sig ud i den offentlige debat, men også over den plads der eksempelvis i dagspressen blev ham og tidens digtere til del...

Digtets synlighed dengang gjorde en forskel, Ivan Malinowski gjorde en forskel i litteraturen, men også der, hvor ord og billeder bruges i massevis. Anbragt just dér på kamppladsen oplevedes digtet, der gik ord og billeder på klingen, som en foræring på et par minutters tid til at se, lytte, trække vejret.”

*

Jeg læser Pia Juuls oversættelse af Gertrude Steins mærkværdige drama, *Mexico*, pludselig står der: ”Min pen er dårlig mit blæk er blegt min hånd ryster som en lille hunds hale.” Sådant har jeg det også, jeg må hellere gå i seng, det er allerede sent.

*

Juliana Spahr:

“Beloveds, I keep trying to speak of loving but all I speak about is acts of war and acts of war and acts of war.”

*

For dig må det jo se ud som om jeg ikke læser andet end Gertrude Stein. Det gør jeg. Men her til morgen har jeg læst Kenneth Goldsmiths chapbook *Gertrude Stein on punctuation*, som Gertrude Stein også har skrevet. Goldsmith har isoleret et stykke fra hendes *Poetry And Grammar*, og bagefter isoleret tegnene fra bogstaverne, simpelthen fjernet bogstaverne så punktummer, apostroffer, de få kommaer og bindestregerne står tilbage på papiret, som stjerner på en himmel i negativ. Det er svært at sige hvad man egentlig kan læse *ud af* visuel poesi, hvis man forudsætter at man skal trække noget *ud* af det hele, have noget med hjem fra læsningen, et trofæ, en madpakke til senere. Jeg kommer virkelig til at læse ekstremt konkret af sådan en tekst, det ligger jo i Stein allerede, jeg kommer til at *se den* som rytme, som bevægelse og gentagelse, at forstå sproget på en anden måde, nærme mig det velkendte fra en ny retning, det er som at se lyden. Eller knuden i kommaet (jeg kan huske at Monica Aasprong i et interview fortalte at hun i arbejdet med *Soldatermarkedet* var blevet meget opmærksom på at t’et bar på korset):

”When it gets really difficult you want to disentangle rather than to cut the knot, at least so anybody feels who is working with any thread (...)”

Dét komma ligner en knude i sig selv, en gordisk garnnøgle man kan hugge over, et billede på en

besværlig sætning, man må tage fat i halen på det og langsom vikle op, vikle ud. Kommaet bliver synligt og fungerer som andet og mere end bare en taktstok over tanken. Stein:

”(...) well at the most a comma is a poor period that lets you stop and take a breath but if you want to take a breath you ought to know yourself that you want to take a breath.”

*

Det stedsbestemte i skriften er interessant synes jeg, jeg mener ikke bare på den installatoriske måde, at en tekst har en bestemt funktion at udføre på det sted den står skrevet, *den vej* eller *parker venligst ikke her*, eller at man ikke kan rykke teksten ud af sin kontekst, sine fysiske, landskabelige omgivelser, uden at de netop bliver rykket ud af kontekst, at de arbejder i det specifikke i stedet for i det generelle og almengjorte rum kaldet KUNST, som i billedkunstens site-specificity. Jeg tænker mere enkelt på hvad stedet gør for det der bliver skrevet, for den skrift der manifesterer sig. I min skrift græder børnene hele tiden, også selvom de ikke gør det udenfor, så det er måske et dårligt eksempel, men der er meget by i mine digte, meget trafik, få vandløb og, vist, ingen bjerge for eksempel. I Information i sommer var der en interviewserie om det, Dy Plambeck rejste rundt i landet og interviewede Suzanne Brøgger, Ida Jessen, Knud Sørensen og Svend Åge Madsen, måske læste du den? Jeg mener ikke de sagde noget særligt om det, andet end, naturligvis, det åbenlyse, at det ikke er ligegyldigt hvor man er, at det ikke er ligegyldigt hvad man oplever, at landskabet betyder, at landskabet ligesom alt andet er betydende, at det skaber eller er med til at skabe de mennesker der opholder sig i det. Ligesom alt andet. Statens Museum for Kunst i København har købt et værk af Elke Krystufek, man ser blandt andet et ekstremt nærbillede af en kvinde der sidder på hug med et blottet, barberet og meget lyserødt kønsorgan i overstørrelse. Tæt ved al det lyserøde er der indsat en slags sticker, jeg husker den som grå, med en mand med megafon og et citat af, er det Lenin, der siger at *everything is connected to everything else*. Jeg kom til at tænke på alt det, fordi Lone og jeg i påsken var på besøg i et bofællesskab 11 kilometer udenfor Århus. Vi var til samtale, vi tænker på at flytte. Vi var der to gange. Dét var virkelig noget

andet; får, høns, 10 børn, fællesspisning seks dage om ugen, en kanin, nogle katte, en hund, kanoer og den fantastiske å der løb ned igennem de syv tønder land der hørte til den nedlagte mølle og ind under den enorme motorvejsbro der ligger som nærmeste nabo. Vi ved ikke om vi har fået det endnu, vi får svar i løbet af et par uger eller tre. Jeg tænkte: hvad kommer det til at betyde for min skrift at bo her, og: jeg bliver nødt til at blive færdig med *Trafikken er uvirkelig* inden vi flytter herud, hvis vi flytter herud, det er en så *anderledes* tekst end det sted. Selvom det sted jo ikke er en tekst. Og så igen. Lone havde det på samme måde, at hun måtte begynde på et nyt manuskript hvis vi flyttede – ikke nødvendigvis et om landet, men fx tage hul på det Grønlandsprojekt, hun har cirklet om i flere år. Og dig. Og Merete. I kommer jo til Danmark igen efter, er det 10 år? Når I har fundet et sted at bo. Merete begynder at undervise på Forfatterskolen til september, hvis jeg ikke tager fejl, det er jeres margen går jeg ud fra. September. København må være meget forskellig fra Pietrasanta, og ikke mindst måden at opholde sig i byen på må ændre sig for jer, pludselig skal det være jeres igen, jeres hjem, ikke bare jeres arbejdsplads. Tror du det vil påvirke dit konkrete arbejde, dine tekster, radikalt?

Senere, jeg bladrer i Niels Franks mammut *Første person, anden person*, netop fordi jeg er kommet i tanke om at han jo, inspireret af Robert Smithson, har forsøgt at arbejde med det stedsspecifikke i litteraturen på en meget konkret måde. Hans papirforlægninger i *Yucatán*, som du sikkert kender? I den første papirforlægning finder jeg en slags opskrift der er mere generel, han skriver først et stykke: ”Om morgenen efter at vi var kommet tilbage til byen, gik jeg ned for at købe en avis. Det var en høj klar dag. En mand kom gående i skyggen på den modsatte side med sin hund.” Frank citerer Smithson for at sige noget i retning af at et kunstværk ikke måles på essens, men på resonans. Men hvad vil de sige, Frank prøver med det specifikke: ”nævn klokkeslæt, ugedag, år, gadenavne, bynavne, personnavne. Nævn bøger, forfattere, billedkunstnere. Nævn butikker, varemærker, priser, navne på restauranter, retter, specialiteter. Nævn vejskilte, kort, signaturforklaringer. Nævn navngivne og unavngivne ruter. Nævn brugsanvisninger, varedeklarationer, reklameslogans. Nævn telefonsamtaler (overhørte eller personlige eller fiktive), møder, skænderier, nogle børn der leger i en gård eller mellem to kontorbygninger. Nævn dem. Nævn vejes og gaders tilstand. Nævn tilfældige, usammenhængende

mønstre og former og retningslinjer (...)" Det bliver næsten til namedropping her, gør det ikke? Det er i hvert fald specifikt, konkret, *på stedet* om jeg så må sige, men jeg er ikke sikker på at det er det jeg selv forstår ved det stedsbestemte i skriften, selvom det jo er stedsbestemt. Franks egen tekst udsat for *udpegningen, konkretiseringen* bliver så til: "Om morgenen, tirsdagen efter at vi var kommet tilbage til San Francisco fra San Jose, gik jeg ned ad Bush Street for at købe The Chronicle. Det var en høj, klar septemberdag; der sad allerede et par på de hvide plasticstole uden for den italienske deli på hjørnet. Klokkeren var lidt over ti. Ramón, skrædderen, kom gående i skyggen på den modsatte side med sin chihuahua. Den blev ved med at holde ham hen, ville snuse her og der; han stod og så ned på den, som havde han medlidenhed med den." Frank skriver om eksperimentet: "Det er alt. Stedsangivelser, navne, empati. Men er resonansen nu større? Næppe. Problemet er, at resonansen må finde frem til sig selv, mens detaljerne udfoldes; man kan ikke finde frem til resonansen *ved hjælp af* detaljerne." Jeg tror heller ikke på at det stedsbestemte eller specifikke har at gøre med detaljerne eller detaljernes mængde. Men på en form for konkret deixis, at HER virkelig er her, på papiret eller andre steder, at man altid, hele tiden ved hvorfra der tales. Og at man har en idé om i hvilken retning, til hvem. Et 'jeg' – et personligt såvel som en teksts – forandrer sig jo alt efter hvilket 'du' det står overfor.

*

Det er vel en uskik at citere fra private breve og mails? Ikke mindst da det ikke er skrevet for at blive offentliggjort. Men mailen jeg fik den anden dag fik mig til at tænke på teksten her, på dette brev til dig, på noget af alt det vi har snakket om. Om hvad det *skal* det hele, hvis det skal noget. Se selv:

Min ven:

Kære Martin, jeg genkender navneopråbet (uden at have kendt til Steins bog), men ikke helt det med negationerne. Under alle omstændigheder er det morsomt med sammenfaldet - godt fundet! Og gid jeg havde din energi til den slags og til så meget andet, for skønt ideerne svæver rundt i hovedet, orker jeg ikke rigtig at hente dem ud og ned på et dertilindrettet papir. Måske fordi jeg ikke kan få øje på *nyttens*, som om nytte havde et klap

med litteratur at gøre. Men kommunikation har da vel for fänden? Og den kan jeg heller ikke få øje på. Så hellere disse uendelige mails, som i det mindste bliver læst - formoder jeg. De er så til gengæld ikke litteratur - formoder jeg

Mit svar:

Mht. navneopråbet nedenfor – du skriver om energien, det med at forfølge disse idéer, sammenfald, undersøge dem, hvis man bare orkede... Heller ikke jeg ved helt hvad MENINGEN er med det hele, hvis du vil tilgive mig, NYTTEN... Og ærlig talt tænker jeg hele tiden på om jeg GØR DET GODT NOK, om det ikke bare er nogle små spjæt, om man ikke burde tage ordentligt fat i stedet for alt dette småtteri, frygten, måske, for ikke at udrette noget alvorligt, men altså... klichéen taler igennem min krop, undskyld mig... Jeg skriver i øjeblikket på noget, en lille pamflet, en optegnelse (på prosa), faktisk er det en gave til en ven, til juni har jeg skrevet på det et år og så er den slut, det lyder allerede prætentivt, men det er virkelig ikke noget, et brev til min ven, det handler om poesi og politik, tror jeg, sådan, men også i høj grad om at litteraturen og særligt poesien mere og mere for mit vedkommende bliver til DIALOG til SAMTALE, ikke mindst med sig selv, man, nej: JEG taler virkelig mere og mere med teksten, det giver, af en eller anden grund, MENING for mig, tankens, følelsens undersøgelse af sig selv... Jeg tror det måske er i den retning NYTTEN ligger, noget med at man bliver fascineret eller frastødt eller andet af noget, og i stedet for at lade det blive ved det, prøver man – mere eller mindre forsigtigt, mere eller mindre grundigt – at gå det efter, undersøge det, finde ud af hvad det rummer, hvad det også rummer, hvad der kunne være i det. Hvorfor denne fascination af noget banalt, af en æstetisk (eller politisk eller anden!) ytring. Nå. Snak. Jeg synes jo også at KRITIKKEN og LÆSNINGEN er VIGTIG og NØDVENDIG, se selv, alle disse versaler. Men HVORFOR, tja... det spørger jeg mig jo så om. Og er det ikke en måde at tænke det på?

Hvad skal det, hvad kan det, hvad er det - en kroppens, følelsens, hjernens undersøgelse af sig selv?

*

Lars Skinnebach:

”...dit fly venter/og du vil gå om bord som en dronning/der siger farvel til hjernens/undersøgelse af sig selv. Kom med!”

*

”Et menneske med middelindtægt kan købe sig til nye tankegange.”

Med en flaske vodka for eksempel, et par flasker vin, en flaske whisky, en del øl.

*

Lone og jeg var for nylig inde og høre uopførelsen af Jakob Kirkegaards lydværk AION, det var den 25. april i Marmorkirken i København, på 20-årsdagen for atomulykken i Tjernobyl. Det var om aftenen, og underligt at komme ind i det store dunkle rum på den måde, kirken var fyldt med mennesker, nogle lå, men de fleste sad andægtigt på stolerækkerne og betragtede ingenting, ventede på at det skulle gå i gang. ”De 18 højtalere er placeret i to cirkler, en rundt i kirkens loft og en ved gulvet. Lydene kan fokuseres horisontalt og rundt i rummet. (...) AION er skabt af lyd og billedmateriale indsamlet fra den radioaktive og hermetisk lukkede zone i Tjernobyl, Ukraine. (...) AION er en lydlig og visuel præsentation af fire forladte rum i Tjernobyl. (...) En kirke i den forladte landsby Krasno i Tjernobyl, en gymnastiksal, et auditorium og en svømmehal i byen Pripjat i Tjernobyl. Fremstillingen af hvert rum varer mellem 12-13 min, og hele værket varer således ca. 50 minutter.” I hvert rum blev der optaget 10 minutters lyd, rummets lyd uden mennesker i det. Den optagelse blev afspillet i rummet, oven i rummets egen lyd så at sige, den bliver optaget og afspillet igen i rummet og så fremdeles. Lag på lag. Ud af det kom nogle utrolige lydskollager, hvis man kan kalde dem det, utrolige lyde; ”lydene og deres bevægelser som rene og ubearbejdede overtoner der er groet frem af de fire rum” står der i

kataloget. Det er suggestivt, men hvad bliver der suggereret? Lone kedede sig vist bravt. De optagelser kunne ikke være optaget hvor som helst, det gør en forskel at det er Tjernobyl, det er noget andet vi hører, noget andet vi lytter efter, noget andet der bliver fortalt, når vi ved det er Tjernobyl. Det oplevede jeg meget tydeligt; jeg vidste nemlig kun om projektet før det gik i gang, at det havde noget med Tjernobyl at gøre og at det var Jacob der havde lavet det og at Stine havde skrevet katalogtekst. Det var smukt at høre, jeg forbandt det ikke umiddelbart med noget. Men bagefter, da Lone, der havde læst kataloget undervejs, fortalte hvad vi hørte, og da lyset blev tændt og man kunne se billederne, fotografierne fra de forskellige steder, ændrede lyden sig baglæns, måden at lytte på, og voldsomt.

*

Mikkel Thykier har en lang, og god synes jeg, tekst i *UGH!*, festskriftet til Peter Laugesen. Den handler om breve og litteratur, han tager afsæt i et citat af Laugesen selv, der skriver at alting er breve: ”En roman: De må være tossede. En lille digtsamling. Skråt op. Der er ikke andet end breve. Alting er breve.” ”Nej. Nej, alting er ikke breve.” svarer Thykier, ”Der må være en forskel.” Han skriver om det specifikke, dén specifikke afsender og modtager der er i et brev. Han citerer et Artaud-brev, han skriver om det: ”Det chokerende ved Artauds vandrende træ besat af vilje var ikke, at nogen kunne skrive dét. Det var bare imponerende. Det chokerende var, at nogen kunne skrive dét til et andet menneske. En anden person. Én bestemt person.” Og han citerer en svensk oversættelse af Emmanuel Hocquard: ”mitt privatliv: om vi antar at ni skulla hitta mina brev och läsa dem, är det jag skriver till min väninna inte det ni läser. Ni är ju inte min väninna. Om detta skulle man kunna säga någon ting i stil med: ni ser oss i profil medan vi ser oss framifrån.” Et andet citat fra samme tekst: ”Avantgardestrategier i reklamer, tv, musikvideoer osv: vil det sige, at de ikke længere kan bruges til at destabilisere? Hvad skal destabiliseres? I dag er og bliver politik konstant destabiliseret – og politik destabiliserer sig selv? Strategierne ser ud til at virke. Dvs. hvis statsmagt skal destabiliseres er de stadig brugbare. Hvis derimod det civile samfund skal destabiliseres er der brug for andre strategier.” Hvad mener han med ”destabilisere”???

*

Biel, stemplet 15. Nov 1917

Kære Hr. Hermann Hesse.

Jeg takker Dem mange gange for Deres elskværdige brev såvel som for Welti-bogen, som De var så venlig at sende til mig. Begge dele glædede mig meget. Der står meget sælsomme ting i bogen.

De fortæller mig, at De gør krigstjeneste. Jeg har ladet mig fortælle, at Hans Mühlstein for nylig har færdiggjort rekrutskolen. Hvad mig selv angår kan jeg med høj stemme hævde, at mit gevær så at sige står skudklar og renpuddet i skabet. Jeg var i Tessin i sommer. Rødvinen var ikke dårlig. Man drak den som mælk, halvanden til to liter dagligt. Ja, alle gør krigstjeneste nu.

Deres bemærkning om, at digterne kunne gøre et eller andet virker ingenlunde fremmedartet på mig. Tanken trænger sig på af sig selv. Det er muligvis forkert at sidde i en kostbar kåbe, som f.eks. jeg gør, i et gammelveneziansk palads og lade sig betjene af syvhundrede raske tjenere.

Det har forlydt, at Robert Walser fører et fornemt slaraffen-dovenlars- og spidsborgerliv i stedet for at ”kæmpe”. Politikerne er utilfredse med mig. Men hvad er det egentlig folk vil have? Og hvilke store ting kan man udrette med artikler i aviser og tidsskrifter? Når verden er af lave nytter tyvetusinde skøre Hamlet’ers anstrengelser kun lidt eller intet. Jeg læser lidt fransk hver dag, fordi det er sådan et kønt sprog. Gør det mig til en skurk? Og jeg må også, for den kære morskabs skyld, løbe en smule omkring i vinterlandet hver dag. Beviser jeg dermed, at jeg er ligeglad med stor lidelse? Jeg tror, at netop De som ingen anden udmærket forstår, hvorfor jeg elsker at være stille og forsigtig. Jeg hilser Dem venligt fra det marmorpalads jeg bebor, som Deres

Robert Walser

*

Jeg kom igen til at tænke på poesi som samtale og samtale, hvad er det, hvordan fungerer den, bagefter, i hukommelsen, fortsat modulerende. Jeg er i gang med at læse Peter Nielsens *Minder fra hjemegnen*. Det er en distræt bog, en spredt, springende skrift, bred på alle mulige måder, i sit fokus eller tilsyneladende mangel på samme, i sine lange linjer og linjerne i sig selv er der masser af, bogen er et 200 siders stræk (som også *Gule og grønne skove* der kom året efter). Selv gør den hvad den kan for at være upræcis; formuleringer som ”Jeg skyldte nogen en forklaring og gik længe omkring for at finde dem” og ”Det blev klart, at nogen havde overset/et eller andet afgørende.” er normale. Bogen læses bedst, tror jeg; hurtigt, lidt distræt, med vekslende grader af intensitet, opmærksomhed eller nærvær - på samme måde som man indgår i en uforpligtende samtale, man sidder om et bord. Og brudstykker dukker op senere, nærmest af sig selv, som kom de ind af bagdøren. Som de her stumper jeg næsten ikke kan huske at have læst, men nu har genfundet efter mindet om dem, ordene har tumlet rundt i mig som en *hvem var det nu der sagde det, eller er det noget jeg har læst et sted?* Samtalen fortsætter, jeg ved ikke hvad det er i mig der får lyst til at svare på de linjer, men det er som tanken eller *noget* spiller bold op ad ordene, igen og igen, disse:

(...) Havet er som den
sweater du havde på i går, himlen
gråviolet og roserne (...)

(...) Jeg tog gerne den sårbare del
af bevidstheden
og søgte ned til havet, det gør mange jo. (...)

(...) Men det er svært hele tiden at holde sig mismodig,
sådan som visse teorier ynder at fremstille det. Man låser sig
ude fra så meget. (...)

*

Det regner, det er jo blevet sommer igen, faktisk var planen at jeg skulle være stoppet på at skrive på denne bog til dig for en uge siden, dette brev, da var det præcis et år siden jeg gik i gang. Regnen er så fantastisk, og lyset er det, gråt og eksplosivt lysende på samme tid, og så den lyd. Børnene er faldet lidt til ro inde ved siden af, jeg venter stadig på at de skal sove. I køkkenet klikker elkedlen, jeg er ved at lave mexicansk kaffe. Når det regner på den måde får jeg lyst til at meddele mig til nogen – om det? Det er som om *noget* meddeler sig til mig igennem regnen, det er ikke rationelt, men jeg bliver så lykkelig, at sidde indenfor i det vejr. Det er vel en egentlig poetisk oplevelse i betydningen et syn, altså at se noget, eller bedre: at opleve noget, et eller andet, for eksempel himlen eller baggården her på Rolfs Plads, i sommerregn. Jeg vil ikke nødvendigvis nogle steder hen med det her. Selvom selvfølgelig en form for konklusion ville være passende, en art opsummering, men sådan slutter breve da ikke?! Ikke breve der ikke er forretningsbreve, med et beslutningsreferat i punktform fornedet; af ovenstående kan udledes følgende, sådan gør vi fremover og så videre. Jeg har ikke sproget med mig i dag kan jeg mærke, men posten skal ud. Brevet skal sendes. Rammen for at skrive det var et år, det er helt nødvendigt med den slags regler, en ramme som sagt, ellers kan skriften bare fortsætte og fortsætte, der er ikke noget så kedeligt og så skræmmende som det der bare fortsætter og fortsætter. Måske skulle jeg slutte med en andens ord. Jeg har oversat to nye digte af Ulf Karl Olov Nilsson. De har været trykt i OEI. Egentlig var det til Apparatur, men de ville hellere at jeg oversatte noget andet. Så de kommer her. De hænger vel sammen, et DU-digt og et JEG-digt, en ubehagelig dialog. Særligt det første digt er en af de mest voldelige tekster jeg kender, jeg har tænkt meget på det siden jeg hørte det første gang. Jeg havde tænkt mig at skrive noget om det digt, det gør jeg måske også, et andet sted. Kaffen blev tynd, jeg har prøvet at rette op på det ved at hælde flere bønner i, men du ved hvordan det er med den slags efterbehandlinger; det fungerer ikke. Nu regner det heller ikke længere, og jeg sidder her tilbage, som en lille hunds hale...

*

Du synes at alt er dårligt men det kommer til at blive meget værre.

Du tror at du er intelligent men det er du ikke.

Du tror at du er interessant men du er kedelig.

Du tror at du er flot men du er grim.

Du tror at du er sød men du er ondskabsfuld.

Du siger at du bliver mobbet men det er dig selv der mobber.

Du tror at du kan snakke fransk men det kan du ikke.

Du tror at du kan udvikle dig og blive bedre men du lærer ingenting.

Du siger at du er forelsket men du virker ikke forelsket.

Du tror at du bliver mere frisk men det går lige omvendt.

Du siger at du elsker dine børn men det der er bare ævl.

Du siger at du vil tage på ferie men du har ikke flere feriedage.

Du siger at du er truet men det er dig selv der truer.

Du håber at du kommer til at tjene flere penge men man ved jo nok hvordan det kommer til at gå med det.

Du synes at naturen er snavset men det hele kommer til at blive endnu mere beskidt.

Du synes at verden er uretfærdig men det er ingenting i forhold til hvordan det kommer til at blive.

Du synes at hullet i ozonlaget er stort men det kommer til at blive endnu større.

Du tror at du er en god poet men det er du ikke.

Du siger at du er tændt men det der er bare noget du bilder dig ind.

Du synes at klimaet er dårligt men det kommer til at blive værre.

Du synes at der er meget terror og krig men det her er bare begyndelsen.

Du synes ikke at du er specielt fed men det er du.

Du siger at du er glad men du virker ikke glad.

Du tror at du lever men du er død.

Du tror at mennesker kan lide dig men det kan de ikke.

Du tror at du er værdsat på jobbet men egentlig er du helt uduelig.

Du siger at de andre er aggressive men det er dig der er aggressiv.

Du tror at du er sjov og skør men i grunden er du en nar.

Du tror du er belæst og klog og skriver godt men du er ganske enkelt fuldstændig uinteressant.

*

Jeg er hellere glad end ked af det.

Jeg vil hellere have almindelig hoste end lungecancer.

Jeg vil helst ikke føle mig ensom og forladt.

Jeg er hellere mæt end jeg er sulten.

Det er bedre at være rask end at være syg.

Det er bedre at have to arme og to ben end ikke at have det.

Det er bedre at have et arbejde end ikke at have det.

Det er bedre at være ung end gammel.

Det er bedre at slå ihjel end at blive slået ihjel.

Det er bedre at leve end ikke at leve.

Det er bedre at være klog end at være dum.

Det er bedre at gøre karriere end ikke at gøre det.

Jeg vil helst ikke blive mishandlet og voldtaget.

Jeg vil helst ikke blive alkoholiker.

Jeg vil helst ikke blive handikappet.

Jeg vil have at mine relationer til andre mennesker skal betyde noget.

Det er bedre at få ordnet sine sager end ikke at gøre det.

Det er bedre at være mand end kvinde.

Det er bedre at være høj end lav.

Det er bedre at være afholdt end ikke at være det.

Alle der ikke vil have børn er mærkelige.

Alle der slås og kæfter op er forstyrrede.

Det er bedre at have læst Den Guddommelige Komedie end ikke at have gjort det.

Det er godt at have været på mange og lange rejser og have set verden.

Jeg vil helst kunne nyde livet.

Det er bedre at være født i Europa end i Afrika.

Fred er bedre end krig.

Demokrati er bedre end diktatur.

Jeg vil ikke blive kvalt.

Jeg vil ikke brænde op.

Jeg vil ikke drukne.

Jeg vil gerne gøre noget meningsfuldt med mit liv.

Det er bedre at have gjort meget end at have gjort lidt.

Jeg vil gerne af med min hovedpine.

Jeg er hellere lykkelig end ulykkelig.

Varmt og solrigt vejr er bedre end koldt og regnfuldt.

*

(Den 16. juni 2005, København - den 22. juni 2006, Frederiksberg.)

